

The University of Tehran Press

Journal of Social Business

Vol. 1, No. 2, Winter 2025

Online ISSN: 3060-7213

Home Page: <https://jsbu.ut.ac.ir/>

Business Governance System in Iran: A Network Analysis for Identifying Challenges and Opportunities in Organizational Relationships

Samira Mohammadian¹ | Majid Rahimi^{2*}

1. Department of Reclamation of Arid and Mountainous Regions, Faculty of Natural Resources, University of Tehran, Karaj, Iran. Email: smr.mohammadian@gmail.com

2. Corresponding Author, Social Business Institute, University of Tehran, Tehran, Iran. Email: rahimi74@ut.ac.ir

ARTICLE INFO	ABSTRACT
Article type: Research Article Article History: Received December 08, 2024 Revised January 25, 2025 Accepted January 27, 2025 Published online March 15, 2025 Keywords: <i>Business Governance System, Continuous Improvement of Business Environment Law, Development Support Law, Home-Based Businesses, Network Analysis.</i>	Governance systems and policymaking in the business sector are key drivers of economic and social development. In this context, examining and analyzing Iran's business governance system is particularly significant, especially given the country's current economic challenges. This study investigates the business governance system in Iran and analyzes the challenges and opportunities in organizational relationships. The research focuses on three key laws: the Law on Continuous Improvement of the Business Environment, the Law on Support for Development and Sustainable Employment Creation in Rural and Nomadic Areas, and the Law on Organizing and Supporting Home-Based Businesses. The methodology involves extracting relationships from legal documents and utilizing network analysis to calculate various metrics, including density, centralization, transitivity, average geodesic distance, degree centrality, betweenness centrality, closeness centrality, and eigenvector centrality. The findings reveal that while the Law on Continuous Improvement of the Business Environment has succeeded in establishing communication among institutions, its low transitivity indicates a need for stronger interactions. Conversely, the Law on Support for Development and Sustainable Employment Creation has effectively formed an extensive communication network, demonstrating its capacity to connect various stakeholders. Additionally, despite its significant potential, the Law on Organizing and Supporting Home-Based Businesses has not yet been fully utilized. This study highlights the importance of strengthening institutional relationships to promote sustainable economic development in Iran. The findings can assist policymakers in identifying challenges and proposing effective strategies to improve business governance.

Cite this article: Mohammadian, S., Rahimi, M. (2025). Business Governance System in Iran: A Network Analysis for Identifying Challenges and Opportunities in Organizational Relationships. *Journal of Social Business*, 1 (2), 212-223. <https://doi.org/10.22059/jsbu.2025.386671.1009>

© Samira Mohammadian, Majid Rahimi

Publisher: The University of Tehran Press.

DOI: <https://doi.org/10.22059/jsbu.2025.386671.1009>

انتشارات دانشگاه تهران

نشریه کسب و کار اجتماعی

شاپا الکترونیکی: ۷۲۱۳-۳۰۶۰

دوره ۱، شماره ۲، زمستان ۱۴۰۳

سایت نشریه: <https://jsbu.ut.ac.ir/>

نظام حکمرانی کسب و کار در ایران: تحلیل شبکه‌ای برای شناسایی چالش‌ها و فرصت‌های روابط سازمانی

سمیرا محمدیان^۱ | مجید رحیمی^۲

۱. گروه احیاء مناطق خشک و کوهستانی، دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه تهران، کرج، ایران. رایانامه: smr.mohammadian@gmail.com

۲. نویسنده مسئول، موسسه کسب و کار اجتماعی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: rahimi74@ut.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخ‌های مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۱۸

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۱۱/۰۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۰۸

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۲/۲۵

کلیدواژه:

تحلیل شبکه،

قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار،

قانون حمایت از توسعه،

مشاغل خانگی،

نظام حکمرانی کسب و کار.

امروزه نظام‌های حکمرانی و سیاست‌گذاری در حوزه کسب و کار، عوامل اساسی توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها شناخته می‌شوند. این پژوهش با هدف شناسایی چالش‌ها و فرصت‌های روابط سازمانی در نظام حکمرانی کسب و کار ایران انجام گرفته است. سؤال‌های اصلی تحقیق عبارت‌اند از: چه چالش‌هایی در نظام حکمرانی کسب و کار ایران وجود دارد و چه فرصت‌هایی برای بهبود روابط سازمانی قابل شناسایی است؟ پژوهش حاضر بر سه قانون کلیدی شامل قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری، و قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی متمرکز است. روش تحقیق مبتنی بر استخراج روابط از اسناد قانونی و تحلیل شبکه‌ای با استفاده از سنجه‌هایی نظیر تراکم، تمرکز، انتقال‌پذیری، میانگین فاصله ژئودزیک و انواع مرکزیت بوده است. نتایج نشان داد که قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار با وجود برخی موفقیت‌ها در برقراری ارتباطات میان نهادها، به دلیل انتقال‌پذیری ضعیف، نیازمند تقویت تعاملات است. قانون حمایت از توسعه اشتغال پایدار توانسته شبکه‌ای وسیع از ارتباطات را شکل دهد که نشان‌دهنده توانایی آن در اتصال بازیگران مختلف است. همچنین قانون ساماندهی مشاغل خانگی با وجود قابلیت‌های فراوان هنوز به طور کامل بهره‌برداری نشده است. این پژوهش بر اهمیت تقویت روابط میان نهادها تأکید دارد تا زمینه توسعه پایدار اقتصادی فراهم شود. نتایج می‌تواند به سیاست‌گذاران در شناسایی چالش‌ها و ارائه راهکارهای مؤثر برای بهبود حکمرانی کسب و کار کمک کند.

استاد: محمدیان؛ سمیرا، رحیمی؛ مجید (۱۴۰۳). نظام حکمرانی کسب و کار در ایران: تحلیل شبکه‌ای برای شناسایی چالش‌ها و فرصت‌های روابط سازمانی. کسب و کار/اجتماعی، ۱ (۲)، ۲۱۲-۲۳۳

<https://doi.org/10.22059/jsbu.2025.386671.1009>

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران.

© سمیرا محمدیان، مجید رحیمی

DOI: <https://doi.org/10.22059/jsbu.2025.386671.1009>

۱. مقدمه

در دنیای امروز، نظام‌های حکمرانی و سیاستگذاری در حوزه کسب‌وکار عوامل اساسی در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها شناخته می‌شوند (Gereffi, 2005; Wirba, 2024). در این زمینه، بررسی و تحلیل نظام حکمرانی کسب‌وکار در ایران به‌ویژه در شرایط کنونی که کشور با چالش‌های اقتصادی متعددی مواجه است، اهمیت ویژه‌ای دارد. این تحلیل می‌تواند به شناسایی نقاط ضعف و قوت موجود در قوانین و سیاست‌های مرتبط با کسب‌وکار کمک کند و زمینه‌ساز تدوین سیاست‌های مؤثرتر برای بهبود محیط کسب‌وکار باشد. قوانین مرتبط با کسب‌وکار در ایران، به‌ویژه در سال‌های اخیر، تغییرات زیادی را تجربه کرده‌اند. این تغییرات به‌منظور تسهیل فعالیت‌های اقتصادی و حمایت از بخش خصوصی طراحی شده‌اند (خاوری‌نژاد و همکاران، ۲۰۲۲). با این حال، نتایج نشان می‌دهند که هنوز هم چالش‌های زیادی در این زمینه وجود دارد. یکی از این چالش‌ها، ضعف در ارتباطات میان نهادهای مختلف است که می‌تواند بر کارایی نظام حکمرانی تأثیر منفی بگذارد. برای مثال، قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار علی‌رغم تلاش برای ایجاد ارتباطات میان نهادهای انجام گرفته است، هنوز با مشکلاتی در زمینه انتقال‌پذیری اطلاعات مواجه است. این موضوع نشان‌دهنده نیاز به تقویت تعامل و همکاری بین سازمان‌هاست (مرکز مالگیری، ۲۰۱۹).

از سوی دیگر، قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری موفق‌تر عمل کرده و توانسته است شبکه‌ای وسیع از ارتباطات را شکل دهد. این امر نشان‌دهنده توانایی این قانون در اتصال بازیگران مختلف و ایجاد فرصت‌های جدید برای توسعه در مناطق روستایی است. تنوع زیاد بازیگران در این حوزه می‌تواند به افزایش نوآوری و خلاقیت در ایجاد مشاغل پایدار کمک کند (Padayar et al., 2023). قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی نیز از قوانین مهمی است که نیازمند توجه خاصی است. این قانون قابلیت‌های زیادی برای حمایت از مشاغل خانگی دارد، اما هنوز نتوانسته است به‌طور کامل از ظرفیت‌های موجود بهره‌برداری کند. ضعف در روابط میان نهادهای مرتبط با مشاغل خانگی نشان‌دهنده نیاز به حمایت بیشتر از این بخش است. مشاغل خانگی، با توجه به نقش مهم در اقتصاد محلی، نیازمند توجه ویژه‌ای هستند تا بتوانند از ظرفیت‌های خود بهره‌برداری کنند (معصومی، ۲۰۲۴).

دولت به‌عنوان محور اصلی تصمیم‌گیری و سیاستگذاری، نقش اساسی در ایجاد و بهبود محیط کسب‌وکار دارد (Salvia et al., 2021). امام جمعه‌زاده و همکاران، ۲۰۱۶). توانایی دولت در تسهیل ارتباطات میان دیگر کنشگران نیز می‌تواند به بهبود همکاری‌ها کمک کند (Masuda et al., 2022). وجود چاله‌های ساختاری در شبکه‌ها نیز بر کارایی نظام حکمرانی تأثیر منفی می‌گذارد (Wang et al., 2021). شناسایی این چالش‌ها می‌تواند مبنای مناسبی برای تدوین سیاست‌های جدید باشد. همچنین، توجه به تقویت روابط میان نهادهای می‌تواند به بهبود عملکرد نظام حکمرانی کمک کند (Boulhaga et al., 2023). درنهایت، ضرورت بازنگری در سیاست‌ها و قوانین موجود نمایان می‌شود تا بتوانند پاسخگوی نیازهای واقعی بازار و جامعه باشند (شمس، ۲۰۲۳).

شناسایی دقیق چالش‌ها باید اولویت تصمیم‌گیرندگان باشد تا با اتخاذ تدابیر مناسب زمینه‌های لازم برای رشد اقتصادی پایدار فراهم شود. در طی سال‌های اخیر، بروز بحران‌های اقتصادی و فشارهای بین‌المللی، چالش‌های جدیدی را بر سر راه نظام حکمرانی کسب‌وکار در ایران قرار داده است (Mohiuddin, 2023). این چالش‌ها نه تنها به نهادهای دولتی و قوانین مرتبط با کسب‌وکار محدود می‌شود، بلکه به ساختار کلی اجتماعی و فرهنگی نیز نگاهی جدی نیاز دارد (مدرسی و آراستی، ۲۰۲۱). برای مثال، فقدان فرهنگ کارآفرینی و نداشتن حمایت اجتماعی مؤثر برای کارآفرینان می‌تواند به تضعیف روحیه کارآفرینی و کاهش فعالیت‌های اقتصادی منجر شود (Wei and Duan, 2024). همچنین، تنش‌های سیاسی و اجتماعی در کشور و تأثیر آن بر بازار کار و جریان‌های سرمایه‌گذاری به موضوعاتی بنیادین می‌انجامد که باید در تحلیل نظام حکمرانی کسب‌وکار در نظر گرفته شوند (Chu and Fang, 2021; Wirba, 2024). بنابراین، ضرورت بررسی تحولات جهانی، منطقه‌ای و به‌خصوص قوانین داخلی مرتبط با کسب‌وکار و نحوه تأثیر آنها بر نظام حکمرانی کسب‌وکار داخلی به‌عنوان محرکی برای بهبود وضعیت اقتصادی کشور شایان توجه است. تداوم این روندها و شناخت درست آنها می‌تواند به شناسایی فرصت‌های جدید برای تعاملات و همکاری‌های مؤثر بین نهادهای مختلف بینجامد و درنهایت به بهبود عملکرد نظام حکمرانی کمک کند.

در این پژوهش، نظام حکمرانی کسب‌وکار در ایران با تأکید بر قوانین مرتبط با کسب‌وکار به‌خصوص کسب‌وکارهای خرد بررسی و تحلیل شده است. این پژوهش تلاش دارد با بررسی عمیق نظام حکمرانی کسب‌وکار در ایران، چالش‌ها و فرصت‌های موجود را شناسایی کند و راهکارهایی عملی برای ارتقای محیط کسب‌وکار پیشنهاد دهد. بدین منظور، ابتدا چارچوب نظری بررسی خواهد شد تا زمینه‌ای مناسب برای تحلیل داده‌ها فراهم شود. سپس با استفاده از روش‌های تحلیلی مختلف، وضعیت کنونی قوانین مرتبط با کسب‌وکار ارزیابی خواهد شد. در نهایت، امید است که این پژوهش بتواند گامی مؤثر در ارتقای نظام حکمرانی کسب‌وکار در ایران و تسهیلگر فعالیت‌های اقتصادی باشد. در راستای تحلیل نظام حکمرانی کسب‌وکار در ایران، این پژوهش به شناسایی چالش‌ها و فرصت‌های موجود در روابط سازمانی پرداخته است. با توجه به اهمیت تقویت تعاملات میان نهادها، این پژوهش، پیامدهای ضعف در ارتباطات بین سازمان‌ها و تأثیر آن بر کارایی نظام حکمرانی را بررسی می‌کند. نتایج این پژوهش می‌تواند به سیاست‌گذاران کمک کند تا با شناسایی چالش‌ها و فرصت‌ها، راهکارهایی عملی برای بهبود محیط کسب‌وکار ارائه دهند. بدین ترتیب، هدف اصلی این پژوهش ارتقای نظام حکمرانی کسب‌وکار در ایران و تسهیل فعالیت‌های اقتصادی از طریق تقویت روابط میان نهادها خواهد بود.

۲. روش‌شناسی پژوهش

در این پژوهش، روش تحقیق به‌صورت استخراج روابط از اسناد قوانین مرتبط با کسب‌وکار در ایران طراحی شده است. این فرایند شامل شناسایی و تحلیل دقیق قوانین موجود، به‌ویژه قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار، قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری و قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی است. هدف این تحلیل، شناسایی روابط میان نهادها و کنشگران مختلف در نظام حکمرانی کسب‌وکار است که امکان می‌دهد نقاط قوت و ضعف موجود شناسایی شود. پس از استخراج روابط، برای تحلیل عمیق‌تر ساختار شبکه‌ای این قوانین، از روش تحلیل شبکه استفاده شده است.

در این روش، سنجه‌های سطح کلان و خرد محاسبه و بررسی می‌شوند. سنجه‌های سطح کلان شامل تراکم، تمرکز، انتقال‌پذیری و میانگین فاصله ژئودزیک هستند (رحیمی و همکاران، ۲۰۲۱؛ قربانی و همکاران، ۲۰۲۱). تراکم نشان‌دهنده نسبت تعداد ارتباطات موجود به حداکثر تعداد ارتباطات ممکن در شبکه است و می‌تواند بیانگر قدرت ارتباطات میان نهادها باشد (رضانی و رحیمی، ۲۰۲۴). تمرکز به میزان تمرکز قدرت یا تأثیرگذاری در شبکه اشاره دارد و نشان می‌دهد که آیا تعدادی از کنشگران نقش اصلی را ایفا می‌کنند یا خیر (Huang et al., 2022). انتقال‌پذیری به بررسی احتمال وجود ارتباطات غیرمستقیم میان نهادها می‌پردازد و میانگین فاصله ژئودزیک، میانگین فاصله بین همه جفت‌های کنشگران را اندازه‌گیری می‌کند (Zinilli Van der Hulst., 2009; et al., 2024).

سنجه‌های سطح خرد نیز شامل مرکزیت درجه، مرکزیت بینابینی، مرکزیت مجاورت و مرکزیت بردار ویژه هستند. مرکزیت درجه تعداد ارتباطات مستقیم یک کنشگر با بقیه کنشگران را اندازه‌گیری می‌کند و نشان‌دهنده میزان تأثیرگذاری مستقیم آن کنشگر در شبکه است (Ingold et al., 2021; Caiani, 2014). مرکزیت بینابینی نشان‌دهنده توانایی یک کنشگر در تسهیل ارتباطات میان بقیه کنشگران است. مرکزیت مجاورت به نزدیکی یک کنشگر به بقیه کنشگران در شبکه اشاره دارد و مرکزیت بردار ویژه افزون‌بر تعداد ارتباطات، کیفیت آنها را نیز در نظر می‌گیرد (Bodin and Prell, 2011; Purbasari et al., 2020). در نهایت، اندازه اثر چاله‌های ساختاری نیز بررسی شد که نشان‌دهنده وجود یا نبود ارتباطات میان نهادهاست (Zhao and Jiang, 2022). این سنجه‌ها کمک می‌کنند تا ساختار شبکه‌ای قوانین کسب‌وکار در ایران را تحلیل و چالش‌ها و فرصت‌های موجود را شناسایی کنیم. این تحلیل می‌تواند به تقویت روابط میان نهادها و بهبود عملکرد نظام حکمرانی کسب‌وکار کمک کند. با توجه به اهمیت هر یک از این قوانین در شکل‌دهی محیط کسب‌وکار در ایران، پژوهش حاضر سعی دارد با استفاده از روش‌های علمی، ساختارهای موجود را تحلیل کند و پیشنهادهایی برای بهبود شرایط فعلی ارائه دهد. این پژوهش گذشته از تمرکز بر قوانین یادشده، تلاش دارد تا ابعاد مختلف نظام حکمرانی کسب‌وکار را بررسی کند تا بتواند زمینه‌ساز توسعه پایدار اقتصادی باشد.

در این پژوهش، داده‌ها از طریق استخراج روابط از اسناد قوانین مرتبط با کسب‌وکار در ایران جمع‌آوری شده‌اند. این فرایند شامل شناسایی و تحلیل دقیق قوانین کلیدی مانند قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار، قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری، و قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی است. محدودیت‌های این روش شامل دسترسی

به اطلاعات کامل و بهروز درباره روابط میان نهادهای چالش‌های موجود در نظام حکمرانی است. همچنین، ابزارهای استفاده‌شده در این تحقیق شامل نرم‌افزارهای تحلیل شبکه برای محاسبه سنجه‌های مختلف است که به تحلیل ساختار شبکه‌ای قوانین کمک می‌کند. این سنجه‌ها به ما امکان می‌دهند تا نقاط ضعف و قوت موجود را شناسایی کنیم. با توجه به این محدودیت‌ها، پژوهش حاضر سعی دارد با ارائه راهکارهایی عملی، زمینه‌ساز بهبود روابط میان نهادهای تقویت نظام حکمرانی کسب‌وکار در ایران باشد.

۳. یافته‌های پژوهش

نتایج سنجه‌های سطح کلان شبکه که در جدول ۱ ارائه شده‌اند، وضعیت متفاوت قوانین مرتبط با کسب‌وکار در ایران را به‌وضوح نشان دادند. قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار با تراکم ۵۲ درصد و تمرکز ۵۳ درصد به وضعیت متوسطی دست‌یافت. این قانون با اینکه توانست برخی از ارتباطات میان نهادهای را برقرار کند، انتقال‌پذیری ضعیف آن (۳۳ درصد) بیانگر نیاز به تقویت تعامل و همکاری بین سازمان‌ها بود. این موضوع نشان می‌دهد که برای بهبود محیط کسب‌وکار، نهادهای مختلف باید ارتباط مؤثرتری با یکدیگر برقرار کنند و اطلاعات لازم را به اشتراک بگذارند. در مقابل، قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با تراکم زیاد (۸۲ درصد) و انتقال‌پذیری چشمگیر (۷۸ درصد) وجود شبکه وسیع از ارتباطات را نشان داد. این نتایج حاکی از آن است که این قانون توانسته است بازیگران مختلف را به هم متصل کرده و فرصت‌های جدیدی برای توسعه در مناطق روستایی ایجاد کند. تمرکز کم این قانون (۲۰ درصد) نیز به معنای تنوع زیاد بازیگران در این حوزه است که می‌تواند به افزایش نوآوری و خلاقیت در ایجاد مشاغل پایدار کمک کند. از سوی دیگر، قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی با تراکم ۵۷ درصد و تمرکز ۴۸ درصد وضعیت متوسطی را در سنجه‌ها نشان داد. میانگین فاصله ژئودزیک این قانون (۱/۴۳) و انتقال‌پذیری اندک آن (۳۵ درصد) حاکی از نیاز به تقویت روابط میان نهادهای مرتبط با مشاغل خانگی است. این نتایج بیانگر این است که مشاغل خانگی هنوز نتوانسته‌اند به‌طور کامل از ظرفیت‌های موجود بهره‌برداری کنند و برای تحقق پتانسیل‌های خود به حمایت بیشتری نیاز دارند.

جدول ۱. نتایج سنجه‌های سطح کلان شبکه

شبکه	تراکم (درصد)	تمرکز (درصد)	انتقال‌پذیری (درصد)	میانگین فاصله ژئودزیک
قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار	۵۲	۵۳	۳۳	۱/۴۷
قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری	۸۲	۲۰	۷۸	۱/۱۸
قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی	۵۷	۴۸	۳۵	۱/۴۳

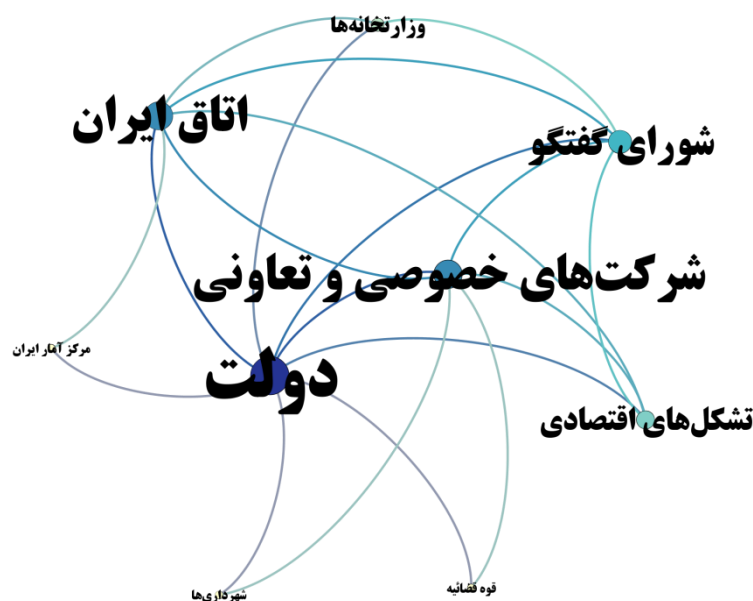
نتایج سنجه‌های سطح خرد شبکه در شبکه قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار که در جدول ۲ ارائه شده است، نمایانگر نقش و اهمیت کنشگران مختلف در این نظام حکمرانی است. در این جدول، دولت به‌عنوان کنشگری با مرکزیت درجه ۱۰۰ درصد و مرکزیت مجاورت ۱۰۰ درصد، بیشترین تأثیرگذاری را در شبکه نشان داد. این نتایج بیانگر آن است که دولت به‌عنوان محور اصلی تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری، نقش کلیدی در ایجاد و بهبود محیط کسب‌وکار دارد. همچنین مرکزیت بینابینی دولت (۳۶ درصد) نشان‌دهنده توانایی آن در تسهیل ارتباطات میان بقیه کنشگران است که می‌تواند به بهبود همکاری‌ها و کاهش چالش‌ها کمک کند. در مقایسه با دولت، شرکت‌های خصوصی و تعاونی و اتاق ایران با مرکزیت درجه ۷۵ درصد و مرکزیت مجاورت ۸۰ درصد، نقش مهمی در شبکه دارند، اما مرکزیت بینابینی آنها به‌ترتیب ۱۲ و ۹ درصد است که نشان‌دهنده نیاز به تقویت ارتباطات میان این کنشگران است. تشکلهای اقتصادی با مرکزیت درجه ۵۰ درصد و نبود مرکزیت بینابینی، نشان دادند که باید بیشتر در فرایندهای تصمیم‌گیری مشارکت کنند تا بتوانند تأثیر بیشتری بر سیاست‌ها داشته باشند. وزارتخانه‌ها و شورای گفت‌وگو نیز با مرکزیت‌های کمتر (۳۷ و ۶۲ درصد) نیازمند توجه بیشتر برای تقویت روابط خود با دیگر کنشگران هستند.

به‌طور کلی، نتایج این جدول نشان‌دهنده وجود چاله‌های ساختاری در شبکه است که می‌تواند بر کارایی نظام حکمرانی کسب‌وکار تأثیر منفی بگذارد. اندازه اثر چاله‌های ساختاری برای دولت ۵، برای شرکت‌های خصوصی و تعاونی ۳ و برای بقیه به‌طور کلی کمتر

است. این یافته‌ها ضرورت توجه به تقویت روابط میان نهادها و سازمان‌ها را برای بهبود عملکرد نظام حکمرانی کسب و کار در ایران نمایان می‌کند. شناسایی این چالش‌ها می‌تواند مبنای مناسبی برای تدوین سیاست‌های جدید و بهبود قوانین موجود باشد. در شکل ۱ موقعیت هندسی کنشگران در این شبکه آورده شده است.

جدول ۲. نتایج سنجش‌های سطح خرد شبکه در شبکه قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

کنشگر	مرکزیت درجه (درصد)	مرکزیت بینابینی (درصد)	مرکزیت مجاورت (درصد)	مرکزیت بردار ویژه (درصد)	چاله‌های ساختاری - اندازه اثر
دولت	۱۰۰	۳۶	۱۰۰	۶۷	۵
شرکت‌های خصوصی و تعاونی	۷۵	۱۲	۸۰	۵۷	۳
اتاق ایران	۷۵	۹	۸۰	۵۹	۳
تشکل‌های اقتصادی	۵۰	۰	۶۶	۴۸	۱
وزارتخانه‌ها	۳۷	۰	۶۱	۳۶	۱
شورای گفت‌وگو	۶۲	۲	۷۲	۵۴	۱
مرکز آمار ایران	۲۵	۰	۵۷	۲۵	۱
شهرداری‌ها	۲۵	۰	۵۷	۲۵	۱
قوة قضائیه	۲۵	۰	۵۷	۲۵	۱

شکل ۱. موقعیت هندسی کنشگران در شبکه قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار براساس مرکزیت درجه

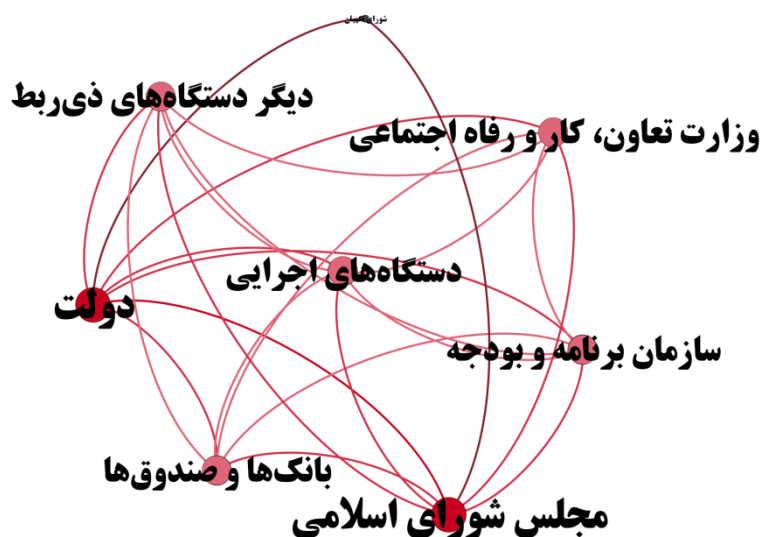
نتایج سنجش‌های سطح خرد شبکه در شبکه قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری که در جدول ۳ ارائه شده، نشان‌دهنده نقش و تأثیر کنشگران مختلف در این نظام حکمرانی است. دولت و مجلس شورای اسلامی با مرکزیت درجه ۱۰۰ درصد و مرکزیت مجاورت ۱۰۰ درصد، بیشترین تأثیرگذاری را در این شبکه نشان دادند. این وضعیت بیانگر آن است که دولت و مجلس به‌عنوان دو نهاد کلیدی در فرایند تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری، نقش محوری در حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال در مناطق روستایی دارند.

باین‌حال، مرکزیت بینابینی دولت و مجلس (۱۱ درصد) نشان‌دهنده نیاز به تقویت ارتباطات میان دیگر کنشگران است تا همکاری‌های مؤثرتری شکل گیرد. در کنار دولت و مجلس، بانک‌ها و صندوق‌ها، سازمان برنامه و بودجه، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، دستگاه‌های اجرایی و دیگر دستگاه‌های ذی‌ربط با مرکزیت درجه ۸۵ درصد و مرکزیت مجاورت ۸۷ درصد، نقش مهمی در شبکه دارند. باین‌حال، نبود مرکزیت بینابینی برای این کنشگران (صفر درصد) نشان‌دهنده ضعف در ارتباطات میان آنهاست که

می‌تواند مانع هماهنگی‌های لازم برای تحقق اهداف قانون شود. شورای نگهبان با مرکزیت درجه ۲۸ درصد و مرکزیت مجاورت ۵۸ درصد، به‌رغم داشتن نقش محدودتر نسبت به بقیه کنشگران، همچنان بخشی از شبکه را تشکیل می‌دهد. به‌طور کلی، نتایج این جدول نشان‌دهنده وجود چاله‌های ساختاری در شبکه است که بر کارایی نظام حکمرانی تأثیر منفی می‌گذارد. اندازه اثر چاله‌های ساختاری برای دولت و مجلس ۲ و برای بقیه کنشگران ۱ بود. این یافته‌ها ضرورت توجه به تقویت روابط میان نهادها را برای بهبود عملکرد نظام حکمرانی در حوزه توسعه پایدار در مناطق روستایی نمایان می‌کنند. شناسایی چالش‌ها و فرصت‌های موجود می‌تواند مبنای مناسبی برای تدوین سیاست‌های جدید و بهبود قوانین فعلی باشد. در شکل ۲ موقعیت هندسی کنشگران مشخص شده است.

جدول ۳. نتایج سنجه‌های سطح خرد شبکه در شبکه قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری

کنشگر	مرکزیت درجه (درصد)	مرکزیت بینایی (درصد)	مرکزیت مجاورت (درصد)	مرکزیت بردار ویژه (درصد)	چاله‌های ساختاری - اندازه اثر
دولت	۱۰۰	۱۱	۱۰۰	۵۴	۲
بانک‌ها و صندوق‌ها	۸۵	۰	۸۷	۵۲	۱
سازمان برنامه و بودجه	۸۵	۰	۸۷	۵۲	۱
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	۸۵	۰	۸۷	۵۲	۱
شورای نگهبان	۲۸	۰	۵۸	۱۷	۱
مجلس شورای اسلامی	۱۰۰	۱۱	۱۰۰	۵۴	۲
دستگاه‌های اجرایی	۸۵	۰	۸۷	۵۲	۱
دیگر دستگاه‌های ذی‌ربط	۸۵	۰	۸۷	۵۲	۱

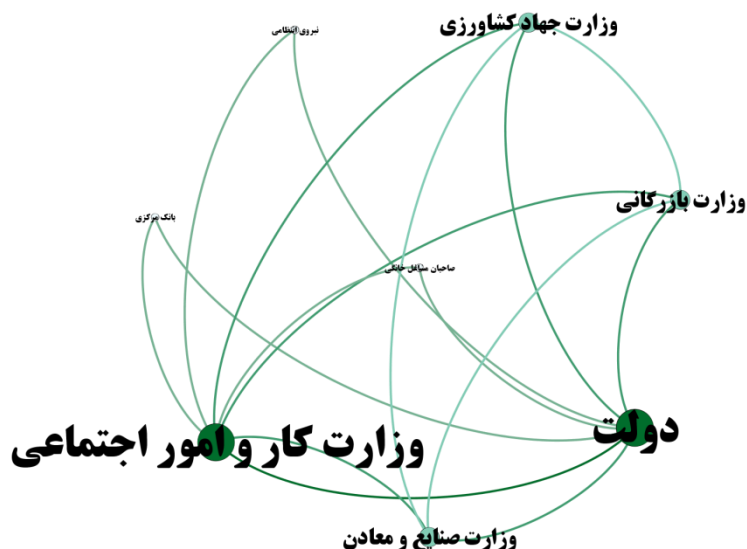
شکل ۲. موقعیت هندسی کنشگران در شبکه قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری

نتایج سنجه‌های سطح خرد شبکه در شبکه قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی که در جدول ۴ ارائه شده، نمایانگر نقش و تأثیر کنشگران مختلف در این نظام حکمرانی است. دولت و وزارت کار و امور اجتماعی با مرکزیت درجه ۱۰۰ درصد و مرکزیت مجاورت ۱۰۰ درصد، بیشترین سطح تأثیرگذاری را در این شبکه نشان دادند. این وضعیت بیانگر آن است که دولت و وزارت کار به‌عنوان نهادهای کلیدی در سیاستگذاری و حمایت از مشاغل خانگی، نقش محوری در ایجاد و ساماندهی این نوع مشاغل دارند. مرکزیت بینایی این دو نهاد (۲۸ درصد) نیز نشان‌دهنده توانایی آنها در تسهیل ارتباطات میان بقیه کنشگران است که می‌تواند به بهبود همکاری‌ها و کاهش چالش‌ها کمک کند.

در کنار دولت و وزارت کار، وزارت صنایع و معادن، وزارت جهاد کشاورزی و وزارت بازرگانی با مرکزیت درجه ۵۷ درصد و نبود مرکزیت بینایی (صفر درصد) نشان دادند که باید بیشتر در فرایندهای تصمیم‌گیری مشارکت کنند تا تأثیر بیشتری بر سیاست‌ها داشته باشند. بانک مرکزی، نیروی انتظامی و صاحبان مشاغل خانگی با مرکزیت درجه ۲۸ درصد و نبود مرکزیت بینایی، دچار ضعف در ارتباطات هستند که می‌تواند مانع هماهنگی‌های لازم برای تحقق اهداف قانون شود. به‌طور کلی، نتایج این جدول نشان‌دهنده وجود چاله‌های ساختاری در شبکه است که بر کارایی نظام حکمرانی تأثیر منفی می‌گذارد. اندازه اثر چاله‌های ساختاری برای دولت و وزارت کار ۴ و برای بقیه کنشگران ۱ است. این یافته‌ها ضرورت توجه به تقویت روابط میان نهادها را برای بهبود عملکرد نظام حکمرانی در حوزه مشاغل خانگی نمایان می‌کنند. شناسایی چالش‌ها و فرصت‌های موجود می‌تواند مبنای مناسبی برای تدوین سیاست‌های جدید و بهبود قوانین فعلی باشد. در شکل ۳ موقعیت کنشگران در این شبکه ارائه شده است.

جدول ۴. نتایج سنجش‌های سطح خرد شبکه در شبکه قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی

کنشگر	مرکزیت درجه (درصد)	مرکزیت بینایی (درصد)	مرکزیت مجاورت (درصد)	مرکزیت بردار ویژه (درصد)	چاله‌های ساختاری – اندازه اثر
دولت	۱۰۰	۲۸	۱۰۰	۶۷	۴
وزارت کار و امور اجتماعی	۱۰۰	۲۸	۱۰۰	۶۷	۴
وزارت صنایع و معادن	۵۷	۰	۷۰	۵۲	۱
وزارت جهاد کشاورزی	۵۷	۰	۷۰	۵۲	۱
وزارت بازرگانی	۵۷	۰	۷۰	۵۲	۱
بانک مرکزی	۲۸	۰	۵۸	۲۹	۱
نیروی انتظامی	۲۸	۰	۵۸	۲۹	۱
صاحبان مشاغل خانگی	۲۸	۰	۵۸	۲۹	۱

شکل ۳. موقعیت هندسی کنشگران در شبکه قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی

۴. بحث و نتیجه‌گیری

تحلیل نتایج سنجش‌های سطح کلان و خرد شبکه در قوانین مختلف کسب‌وکار در ایران، به‌وضوح چالش‌ها و فرصت‌های موجود در نظام حکمرانی را نمایان می‌کند. قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار، باوجود برخی موفقیت‌ها در برقراری ارتباطات میان نهادها، به‌دلیل انتقال‌پذیری ضعیف، نیازمند تقویت تعاملات است. این یافته‌ها نشان‌دهنده این است که برای بهبود محیط کسب‌وکار، نهادهای مختلف باید به‌طور مؤثرتری با یکدیگر ارتباط برقرار کند و اطلاعات لازم را به اشتراک بگذارند (مرکز مالیری، ۲۰۱۹).

این امر هم به افزایش کارایی نظام حکمرانی کمک می‌کند و هم می‌تواند سبب ایجاد فضای رقابتی سالم‌تر شود (رمضانی و رحیمی، ۲۰۲۴). در مقایسه با قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار، قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری موفق‌تر عمل کرده است. این قانون توانسته است شبکه‌ای وسیع از ارتباطات را شکل دهد که نشان‌دهنده توانایی آن در اتصال بازیگران مختلف و ایجاد فرصت‌های جدید برای توسعه در مناطق روستایی است. تنوع زیاد بازیگران در این حوزه می‌تواند به افزایش نوآوری و خلاقیت در ایجاد مشاغل پایدار کمک کند. این نتایج حاکی از آن است که سیاستگذاری‌های مناسب می‌تواند سبب توسعه پایدار و افزایش اشتغال در مناطق کمتر توسعه‌یافته شود (Padayar et al., 2023).

از سوی دیگر، قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی وضعیت متوسطی را نشان می‌دهد. این قانون قابلیت‌های زیادی برای حمایت از مشاغل خانگی دارد، اما هنوز نتوانسته به‌طور کامل از ظرفیت‌های موجود بهره‌برداری کند. ضعف در روابط میان نهادهای مرتبط با مشاغل خانگی نشان‌دهنده نیاز به حمایت بیشتر از این بخش است. مشاغل خانگی، با توجه به تأثیر مهم در اقتصاد محلی، به توجه ویژه‌ای برای بهره‌برداری از ظرفیت‌های خود نیاز دارند (معصومی، ۲۰۲۴). در سطح خرد، نتایج نشان‌دهنده نقش اساسی دولت و وزارت کار در شبکه‌های مربوط به کسب‌وکار است. این دو نهاد با مرکزیت قوی خود، نقش محوری در سیاستگذاری و حمایت از مشاغل دارند. توانایی آنها در تسهیل ارتباطات میان بقیه کنشگران می‌تواند به بهبود همکاری‌ها و کاهش چالش‌ها کمک کند. با این حال، ضعف در مرکزیت بینابینی دیگر کنشگران مانند وزارتخانه‌ها و بانک مرکزی نشان‌دهنده نبود همکاری لازم برای تحقق اهداف مشترک است. این وضعیت می‌تواند مانع هماهنگی‌های لازم برای اجرای مؤثر سیاست‌ها شود (قربانی و همکاران، ۲۰۲۱).

وجود چاله‌های ساختاری در شبکه‌ها نیز بر کارایی نظام حکمرانی تأثیر منفی گذاشته است (Wang et al., 2021). شناسایی این چالش‌ها می‌تواند مبنای مناسبی برای تدوین سیاست‌های جدید باشد. همچنین، توجه به تقویت روابط میان نهادها می‌تواند به بهبود عملکرد نظام حکمرانی کمک کند. این نتایج همچنین ضرورت بازنگری در سیاست‌ها و قوانین موجود را نمایان می‌کنند تا بتوانند پاسخگوی نیازهای واقعی بازار و جامعه باشند. شناسایی دقیق چالش‌ها باید اولویت تصمیم‌گیرندگان باشد تا با اتخاذ تدابیر مناسب زمینه‌های لازم برای رشد اقتصادی پایدار فراهم شود (خاوری‌نژاد و همکاران، ۲۰۲۲). تحلیل دقیق‌تر نتایج همچنین نشان‌دهنده اهمیت همکاری میان نهادهاست. تنها با ایجاد یک شبکه قوی از ارتباطات می‌توان به اهداف توسعه‌ای دست‌یافت؛ بنابراین سیاست‌گذاران باید توجه بیشتری به تقویت همکاری‌ها داشته باشند تا بتوانند از ظرفیت‌های موجود بهره‌برداری کنند.

پیشنهاد می‌شود که سیاستگذاران با استفاده از داده‌ها و تحلیل‌هایی همچون آنچه ارائه شده است، به شناسایی دقیق‌تر چالش‌ها بپردازند تا بتوانند راهکارهای مؤثری برای حل مشکلات موجود ارائه دهند. برقراری سیستم نظارتی مؤثر بر اجرای قوانین نیز ضروری است؛ به این ترتیب اطمینان حاصل می‌شود که همه کنشگران مرتبط با کسب‌وکار خواهند توانست از مزایا و فرصت‌هایی که قوانین فراهم آورده‌اند بهره‌برداری کنند. توجه ویژه باید معطوف به بخش خصوصی باشد؛ چراکه شرکت‌های خصوصی هم موتور محرک اقتصاد هستند و هم نقش اساسی در ایجاد اشتغال پایدار دارند؛ بنابراین دولت باید با اتخاذ رویکردهایی حمایتی از بخش خصوصی، زمینه رشد اقتصادی پایدار را فراهم آورد. به‌طور کلی، تحقیق حاضر بر اهمیت همکاری نهادها تأکید دارد و نشان می‌دهد که تنها با ایجاد شبکه‌ای قوی از ارتباطات می‌توان به اهداف توسعه‌ای دست‌یافت. امید است که نتایج تحقیق حاضر مبنای مناسبی برای سیاستگذاران باشد تا ضمن شناسایی نقاط قوت و ضعف نظام حکمرانی کسب‌وکار ایران، راهکارهای عملیاتی مناسبی برای ارتقای عملکرد آن ارائه دهند.

با توجه به نتایج بررسی‌ها، دولت و دیگر نهادهای ذی‌ربط باید در زمینه کاهش چالش‌های موجود، برنامه‌های آموزشی و مشاوره‌ای برای تقویت مهارت‌های مدیریتی و کارآفرینی در بین بازیگران مختلف تسهیلگر اقتصادی به‌ویژه کارآفرینان خانگی و خرد تدوین و اجرا کنند. این گونه برنامه‌ها می‌تواند زمینه‌ساز ارتقای ظرفیت‌های فردی و گروهی در حوزه کسب‌وکار باشد و به توسعه نوآوری و افزایش رقابت‌پذیری در بازار کمک کند. از سوی دیگر، ارائه تسهیلات مالی و تشویق به سرمایه‌گذاری در حوزه کسب‌وکارهای کوچک و متوسط می‌تواند به تعاملات مؤثرتر میان نهادها و همچنین ایجاد فرصت‌های شغلی بیشتر در بازار کار بینجامد و به توسعه پایدار اقتصادی منجر شود. همچنین توجه به استفاده از فناوری‌های نوین و به‌کارگیری روش‌های دیجیتال در

فرایندهای کسب‌وکار می‌تواند نقش مؤثری در بهبود کارایی و کارآمدی نظام حکمرانی داشته باشد. با توجه به پیشرفت‌های چشمگیر در زمینه فناوری اطلاعات و ارتباطات، دولت می‌تواند با طراحی سیستم‌های مدیریتی دیجیتال و پلتفرم‌های آنلاین، تسهیل و تسریع فرایندهای اداری مرتبط با کسب‌وکار را هدف قرار دهد. این اقدام هم سبب کاهش بروکراسی می‌شود و هم می‌تواند به بهبود دسترسی فعالان اقتصادی به اطلاعات و منابع ضروری کمک کند و درعین‌حال به شناسایی و کاهش نقایص و نقاط ضعف موجود در سیاست‌ها و قوانین مرتبط با کسب‌وکار بینجامد.

با توجه به نتایج این پژوهش، سیاست‌گذاران باید اقداماتی عملی و قابل اجرا برای بهبود نظام حکمرانی کسب‌وکار در ایران اتخاذ کنند. پیشنهاد می‌شود که دولت برنامه‌های آموزشی و مشاوره‌ای برای تقویت مهارت‌های مدیریتی و کارآفرینی در میان بازیگران اقتصادی، به‌ویژه کارآفرینان خانگی و خرد، طراحی و اجرا کند. همچنین ارائه تسهیلات مالی و تشویق به سرمایه‌گذاری در کسب‌وکارهای کوچک و متوسط می‌تواند به ایجاد فرصت‌های شغلی بیشتر و تعاملات مؤثرتر میان نهادها کمک کند. از طرف دیگر، استفاده از فناوری‌های نوین و روش‌های دیجیتال در فرایندهای کسب‌وکار می‌تواند کارایی نظام حکمرانی را افزایش دهد. ایجاد سیستم نظارتی مؤثر برای اجرای قوانین و تضمین حقوق مالکیت نیز به تقویت اعتماد سرمایه‌گذاران کمک می‌کند. با این اقدامات، امید است که محیط کسب‌وکار در ایران بهبود یابد و زمینه‌های رشد اقتصادی پایدار فراهم شود.

تقدیر و تشکر

این پژوهش با حمایت‌های مالی و علمی موسسه کسب و کار اجتماعی دانشگاه تهران به انجام رسیده است. لذا نویسندگان از حمایت‌های این مرکز کمال تشکر و قدردانی را دارند.

References

- Bodin, Ö., & Prell, C. (Eds.). (2011). *Social networks and natural resource management: uncovering the social fabric of environmental governance*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511894985>
- Boulhaga, M., Bouri, A., Elamer, A. A., & Ibrahim, B. A. (2023). Environmental, social and governance ratings and firm performance: The moderating role of internal control quality. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 30(1), 134-145. <http://doi.org/10.1002/csr.2343>
- Caiani, M. (2014). Social network analysis. Methodological practices in social movement research, 368-396. <http://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198719571.003.0015>
- Chu, J., & Fang, J. (2021). Economic policy uncertainty and firms' labor investment decision. *China Finance Review International*, 11(1), 73-91. <http://doi.org/10.1108/CFRI-02-2020-0013>
- Emam Jomehzadeh, S., Shahramnia, A., & Safariani, R. (1395). model of good governance; Collaborative society and efficient government in development management. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1570069>
- Gereffi, G. (2005). The global economy: organization, governance, and development. The handbook of economic sociology, 2, 160-182. <http://dx.doi.org/10.1017/9781108559423.006>
- Ghorbani, M., Azadi, H., Janečková, K., Sklenička, P., & Witlox, F. (2021). Sustainable Co-Management of arid regions in southeastern Iran: Social network analysis approach. *Journal of Arid Environments*, 192, 104540. <https://doi.org/10.1016/j.jaridenv.2021.104540>
- Huang, C., Yi, H., Chen, T., Xu, X., & Chen, S. (2022). Networked environmental governance: formal and informal collaborative networks in local China. *Policy Studies*, 43(3), 403-421. <http://dx.doi.org/10.1080/01442872.2020.1758306>
- Ingold, K., Fischer, M., & Christopoulos, D. (2021). The roles actors play in policy networks: Central positions in strongly institutionalized fields. *Network science*, 9(2), 213-235. <http://dx.doi.org/10.1017/nws.2021.1>
- Khavarinezhad, S., & Jafari-Sadeghi, V. (2022). The context for business in Iran. In Understanding Contexts of Business in Western Asia: Land of Bazaars and High-Tech Booms, 61-90. https://doi.org/10.1142/9789811229695_0004
- Markaz Malmiri, A. (2019). Expert opinion about: "Plan to amend the law of continuous improvement of the business environment". Tehran, Iran: Islamic Council Research Center. https://report.mrc.ir/article_8356.html
- Masoumi Gudarzi, Sh. (2024). Examining the Challenges of "Law for Organizing and Supporting Home Businesses" in Iran's Legal System, 8th International Conference on Social Studies, *Law and Popular Culture*, Tehran. <https://civilica.com/doc/2044488>
- Masuda, H., Kawakubo, S., Okitasari, M., & Morita, K. (2022). Exploring the role of local governments as intermediaries to facilitate partnerships for the Sustainable Development Goals. *Sustainable Cities and Society*, 82, 103883. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2022.103883>
- Modarresi, M., & Arasti, Z. (2021). Cultural challenges of women entrepreneurs in Iran. In *The emerald handbook of women and entrepreneurship in developing economies*, 229-245. Emerald Publishing Limited. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2022.103883>
- Mohiuddin, A. K. (2023). War and conflict escalation in the context of the COVID-19 pandemic, natural disasters, food, and economic crises: A critical public health issue. *Global Journal of Health Sciences and Research*, 1(2), 84-103. <http://dx.doi.org/10.52305/WOZW7025>
- Padayar, A., Ghafran, M., and Barmani, S. (2023). Plans for the implementation of the law "supporting the development and creating a sustainable environment in rural and nomadic areas using the resources of the National Development Fund" in Hamon city. *Journal of Geography and Development*, 21(71), 218-248. <https://doi.org/10.22111/gdij.2023.7601>
- Purbasari, R., Wijaya, C., & Rahayu, N. (2020). Most roles actors play in entrepreneurial ecosystem: A network theory perspective. *Journal of Entrepreneurship Education*, 23(2), 1-16. <http://dx.doi.org/10.18551/rjoas.2018-11.07>
- Rahimi, M., Malekian, A., & Alambeigi, A. (2021). Determining the mode and regime of the water governance in the face of environmental changes from the perspective of institution and local stakeholders. *Journal of Range and Watershed Management*, 74(1), 81-102. (In Persian) <https://doi.org/10.22059/jrwm.2019.280359.1379>

- Ramezani, S., & Rahimi, M. (2024). Air Pollution Governance System: Application of Organizational Network Analysis of Clean Air Law Enforcement. *Journal of Natural Resources Governance*, 1(1), 39-49. <http://dx.doi.org/10.22059/jnrg.2024.367281.1005>
- Salvia, M., Simoes, S. G., Herrando, M., Čavar, M., Cosmi, C., Pietrapertosa, F., ... & Di Leo, S. (2021). Improving policy making and strategic planning competencies of public authorities in the energy management of municipal public buildings: The PrioritEE toolbox and its application in five mediterranean areas. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 135, 110106. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2020.110106>
- Shams, L. (2023). Public governance: challenges and issues. *The Second Quarterly Journal of Humanities Development*, 4(7), 157-174. <https://doi.org/10.22047/hsd.2023.182092>
- Van der Hulst, R. C. (2009). Introduction to Social Network Analysis (SNA) as an investigative tool. *Trends in Organized Crime*, 12, 101-121. <http://dx.doi.org/10.1007/s12117-008-9057-6>
- Wang, W. K., Lu, W. M., Kweh, Q. L., Nourani, M., & Hong, R. S. (2021). Interlocking directorates and dynamic corporate performance: the roles of centrality, structural holes and number of connections in social networks. *Review of Managerial Science*, 15, 437-457. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11846-019-00347-2>
- Wei, W., & Duan, J. (2024). How do entrepreneurial activities at different levels promote business growth: a review and research agenda. *Chinese Management Studies*, 18(3), 755-784. <http://dx.doi.org/10.1108/CMS-06-2022-0226>
- Wirba, A. V. (2024). Corporate social responsibility (CSR): The role of government in promoting CSR. *Journal of the Knowledge Economy*, 15(2), 7428-7454. <http://dx.doi.org/10.1007/s13132-023-01185-0>
- Zhao, H., & Jiang, J. (2022). Role stress, emotional exhaustion, and knowledge hiding: The joint moderating effects of network centrality and structural holes. *Current Psychology*, 41(12), 8829-8841. <https://link.springer.com/article/10.1007/s12144-021-01348-9>
- Zinilli, A., Gao, Y., & Scherngell, T. (2024). Structural dynamics of inter-city innovation networks in China: a perspective from TERGM. *Networks and Spatial Economics*, 1-35. <http://dx.doi.org/10.1007/s11067-024-09634-2>